

ETNOGRAFSKA ZBIRKA DRUŽINE ŠRIBAR

Zasebna etnološka zbirka

Lastnik:

Alojz Vladimir Šribar
Kobile 3 A
8273 Leskovec pri Krškem
Tel.: 07 49 21 156
E-mail: lsribar@siol.net

Kontaktna oseba:

Alojz Vladimir Šribar
Kobile 3 A
8273 Leskovec pri Krškem
Tel.: 07 49 21 156

Lokacija:

Kobile 3 A, 8273 Leskovec pri Krškem

Zgodovina zbirke

Ljudje danes zbiramo vse mogoče, redko pa presežemo ljubiteljsko raven. Tudi zbirka v Kobilah, ki jo je petintrideset let oblikoval Alojz Vladimir Šribar (roj. 1946, upokojeni prodajalec), ostaja na tej ravni. Presežna je samo v tem, da sta se zakonca Šribar odločila, da »ji namenita« celotno staro kmečko hišo (zgrajeno leta 1874). Vrata k zbranim starosvetnostim je odprla 10. junija 2003, v sklopu prireditve ob krškem občinskem in leskovškem krajevnem prazniku.

Lastnik ima izrazito »zbirateljsko žilico«, že kot mladenič je zbiral star denar, znamke, značke, cigaretne in vžigalične škatlice. Prvi predmet etnološke zbirke je bila taboriščna številka 13.780. Družinska dediščina, prinesena z Globelega (Pristava pri Leskovcu), in drugi darovani stari predmeti so sprva krasili dnevni bivalni prostor na Trgu borcev 3, v Leskovcu pri Krškem.

Opis zbirke

Zbirka je pripoved o ljudeh, ki so v 19. in 20. stoletju živeli v Krškem hribovju in na Krškem polju, deloma tudi o ljudeh izpod Bohorja in Gorjancev. Razberemo tudi nekaj o Njem (več) in nekaj o Njej (manj), o njenem in njegovem delu. Ona, kot »notranji« del družine pripoveduje o kuhanju, ljudskem zdravilstvu, pranju, likanju ... (gospodinja), On kot kmet, obrtnik, popotnik ... (gospodar in hišni obrtnik). Na ogled so predmeti posameznih obrti (kovača, čevljarja, mizarja, sedlar-

ja ...), v enem prostoru kmečko (deloma celo meščansko in plemiško) pohištvo: od prvotne hišne krušne peči do zibke in doma tkane posteljnine. »Meuterga«, sklednik, burkle ob kurišču, lončenina (latvice, pekač za gosi, trinožniki, džezve za mast, vinski vrči in krigli in še in še) se danes prerivajo v nekdanji kuhinji, ki jo je Kranjčevićeva gospodinja prvič ogrela po prenovi hiše leta 1923 (ogorki iz zidanega štedilnika so pozneje naredili kar nekaj razpoznavnih ožganin na lesenih tleh). Ob predmetih iz rudnika, shranjenih v enem kletnem prostoru z obliko votline, so mesto v drugem (spodnji vhod) našle kmetom nujno potrebne »naprave« in orodja za vinogradništvo in sadjarstvo, od glinenega kotla za kuhanje žganja do posod za prenašanje pijač pa veliko predmetov, uporabljenih v živinoreji, kmečkem sadjarstvu, ob setvi in žetvi ... Kot vrinek v zbirki, a zaključena celota, so nanizani tekmovalni uspehi nekdanjega Telovadnega društva Partizan iz Leskovca pri Krškem (pokali, žoge, štafetne palice, fotografije), za obdobje 1957–1986.

Postavitev je začasna; zdaj le skupek stvari (npr. kovaštva) in ne še pripovedovanje zgodb o predmetih in ljudeh. Zbirki je namenjenih šest prostorov nekdanjega doma premožnega kmeta: veža, kuhinja, hiša, soba, spodnja veža in vinska klet, pod gankom pa raznim poljedelskim strojem. Tretji kletni prostor, z ilovnatimi tlemi (ozimna klet), je pripravljen za občasne razstave.

Zbiratelj je zajel dovolj široko; predmete je prispevalo okrog sto domačij. Skupaj jih je okoli 4.000. Nadaljnjih dvesto razstavljenih enot je iz opuščene Rudnika rjavega premoga na Senovem.

Celotna domačija (stanovanjska hiša, gospodarska stavba), razpelo (križ), hišno vodno zajetje in vaška vodna napeljava (zajetje z zbiralnikom v zatrepu doline, cevi do središča vasi - okoli 600 m - kjer je vodnjak in korito) so spomeniško zaščiteni (predlog ZVKDS za vpis v Zbirni register dediščine pri Upravi RS za varstvo kulturne dediščine, št. 05-01-ZRD-02-316).

Dokumentacija gradiva

Prvi popis in fotografiranje (deloma) je za strokovno oceno, ki jo je naročila Občina Krško, opravila etnologinja dr. Ivanka Počkar iz Posavskega muzeja Brežice. Celotna dokumentacija bo narejena po podpisu pogodbe med občino in muzejem. Vsa soglasja za prenovo daje Zavod za varstvo kulturne dediščine

Ljubljana (odgovoren: etnolog Boris Mravlje).

Fizično varovanje

Skrbnik zbirke je lastnik (srednja poklicna izobrazba, 58 let). Po vplomu v začetku septembra 2003 je bil v vseh prostorih vgrajen alarmni sistem (alarmna centrala Paradox spectra 1728 ex) podjetja Rival-Vts. Predmeti so bili pred postavitvijo mehanično očiščeni; kovinski predmeti so bili zavarovani z oljno emulzijo, pohištvo je restavriral restavrator Janez Rihter iz Sevnice (zaposlen v Stillesu). Groba umazanija je bila z nekaterih večjih predmetov (iz rudnika) očiščena s peskanjem. Ekspoziti v kletnih prostorih so zaradi talne vlage (steptana zemlja) manj ustrezno hranjeni. Celotno hišo je treba obnoviti, saj je bila zadnjič prenovljena leta 1923.

Posredovanje

Posamezne predmete so posojali raznim zavodom (Valvasorjeva knjižnica Krško, Zavod Neviodunum) ob njihovih prireditvah (razstave, predstavitev knjige). Zloženko so izdali leta 2003. Lastnik sodeluje s Podjetniškim centrom Krško (razvoj turizma v občini Krško in povezava z Zagrebačko županijo) – v sliki in besedi je zbirka kratko predstavljena tudi v nekaterih njihovih propektih. Enkrat letno (krajevni praznik KS Leskovec pri Krškem, praznik Občine Krško) pripravijo prireditev (leta 2004 slikarska razstava Rafaela Andlovica).

Ogled

Zbirko si je mogoče ogledati ob nedeljah, med 9. in 11. ter 15. in 17. uro, za večje skupine po predhodnem dogovoru. Vstopnine ni, prispevki so dobrodošli.

Prihodnost zbirke

Zgradbo je treba restavrirati v skladu s spomeniško-varstvenimi zahtevami, prav tako vaški vodnjak z zajetjem. Pri obnovi z lastnikoma Alojzjem in Ljudmilo Šribar (ter vaško skupnostjo za vodnjak) sodelujeta Občina Krško (finančno) in Zavod za varstvo kulturne dediščine Ljubljana (strokovne smernice). Pridobili bodo tudi sponzorska sredstva. Za neposredno strokovno pomoč pri urejanju in dokumentiranju zbirke bo še naprej dobrodošlo in potrebno sodelovanje Posavskega muzeja Brežice. Etnološko zbirko bi bilo po obnovi zgradbe zaželeno postaviti v istem prostoru »kot pričevanje predmetov z znanimi življenjskimi zgodbami«. Predmeti naj bi zaživel večpredstavitevno: ob slikovni, slišni in drugi spremljavi.

Predvidena je vključitev zbirke v turistično dejavnost (mobilni in kulturni turizem), in sicer kot del vinsko-turistične ceste, kolesarske in pohodniških poti, do organiziranih spremljevalnih prireditev in izdaje vodnika po zbirki, tudi v sodelovanju z drugimi ponudniki iz KS Leskovec, Senuše, Gora, Veliki Trn in širše. Glede na pravno urejeno lastništvo prostorov bo zbirka ostala zasebna. Če je dediči (štirje otroci) ne bodo želeli ohraniti, bodo po posvetovalnem dogovoru s strokovnimi službami Občine Krško o njeni nadaljnji usodi (skupaj s prostori) odločali slednji.

Po javni predstavitvi zbirke so okoliški prebivalci pokazali precej zanimanja in želeli, da se tudi njihovi stari predmeti shranijo, zato se zbirka še dopolnjuje; lastnik sprejema vse predmete. Treba bo urediti depo, predvidena je tudi delna preureditev gospodarskega poslopja za stalno postavitev kmečkih gospodarskih strojev, druge gospodarske prostore v istem posloju (svinjake, prostor za žganjekuho) pa bo treba restavrirati.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 29. 10. 2004

Gospodinjstvo v kmečkem domu zgrajen 1874, preurejen 1923 – dom etnološke zbirke družine Šribar
Foto: L. Šribar

Dom družine Kranjčević iz Kobil,
(risba: Rafael Andlovic)

Največji hišni prostor z nekaterimi sklopi zbirke
Foto: L. Šribar

Kje nas najdete?!

VZPOSTAVLJANJE REGISTRA PREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE IN DRUGIH ETNOLOŠKIH PODATKOVNIH BAZ,
ZBIRATELJSTVA, PREDSTAVITVE ETNOGRAFSKIH ZBIK V SLOVENIJI IN ZBIK SLOVENCEV V SOSEDNIH DRŽAVAH.

